

Správa z medzinárodného monitoringu veľkých šeliem 2023 – výsledky z územnej pôsobnosti Správy CHKO Kysuce

Tradične organizovaný, februárový monitoring veľkých šeliem bol tento rok naplánovaný na 4. – 5. februára. Žiaľ podmienky na stopovanie nenasvedčovali tomu, že bude monitoring úspešný (miestami pripadlo okolo 1 m čerstvého snehu), preto sme spoločne s kolegami z Českej republiky presunuli akciu na náhradný termín 25. – 26. februára. 19. ročník prebiehal v spolupráci S-CHKO Kysuce, S-CHKO Beskydy (ČR), Hnutí DUHA šelmy (ČR) a o.z. Karpatská divočina. Monitoring bol organizovaný počas dvoch dní, aby sa nám podarilo získať dostatočný počet účastníkov a pokryť tak rozsiahle monitorované územie (v rámci pôsobnosti S-CHKO Kysuce - 120 734 ha). Sobotňajší terén bol obsadený zhruba na 80 % zvyšné transekty sa skontrolovali v nedeľu. Okrem organizátorov monitoringu nám so stopovaním veľkých šeliem pomohli aj niektorí členovia dobrovoľnej stráže prírody a ostatní milovníci a znalci prírody. K skupine skúsených terénnych pracovníkov sa aj tento rok pridalo pár nováčikov, ktorí si stopovanie šeliem vyskúšali prvýkrát v živote.

V teréne sme pokryli 92 transektov s celkovou dĺžkou 939 km. Transekty zasahovali do všetkých obcí v pôsobnosti Správy CHKO Kysuce: Lazy pod Makytou, Lysá pod Makytou, Horná a Dolná Mariková, Papradno, Štiavnik, Petrovice, Kolárovice, Makov, Turzovka, Vysoká nad Kysucou, Korňa, Klokočov, Olešná, Raková, Staškov, Svrčinovec, Čierne, Skalité, Čadca, Oščadnica, Ochodnica, Zákopčie, Krásno nad Kysucou, Zborov nad Bystricou, Stará Bystrica,

Nová Bystrica, Harvelka, Riečnica, Radôstka, Lutiše, Zázrivá, Nesluša, Povina, Kysucký Lieskovec, Lodno, Dolný a Horný Vadičov, Snežnica, Rudina, Rudinka a Rudinská.

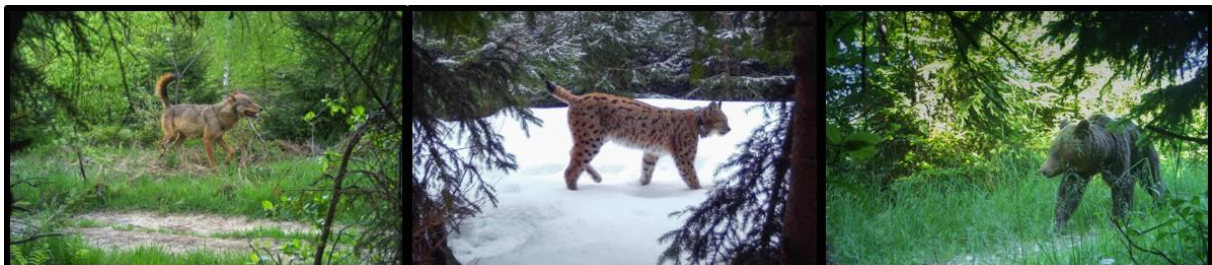
Cieľom monitoringu bolo doplniť celoročne sledované informácie o výskyte veľkých šeliem rýsa, vlka, medveďa v našom kompetenčnom území. Sústredili sme sa na vyhľadávanie pobytových znakov cieľových živočíchov v teréne ako napr. stopy, značkovanie jedincov, trus, moč, srst' a prípadne aj korisť. Okrem veľkých šeliem sa aj tento rok počas monitoringu odpozoroval individuálny výskyt vzácnejších druhov fauny - 4 jedincov orla skalného, sokola sťahovavého, vydry riečnej, kuvička vrabčieho, sovy dlhochvostej a 6 jedincov jariabka hôrneho.

Realizovať takýto rozsiahly monitoring je časovo a organizačne veľmi náročné. Na rozdiel od logistických záležitostí je tu však jedna vec, ktorú nie je možné ovplyvniť, no zároveň ona samotná vie ovplyvniť monitoring v dosť podstatnej miere - počasie. Ako bolo vyššie spomenuté, prvý navrhovaný termín monitoringu nebol zrealizovaný kvôli zlým poveternostným podmienkam. Avšak ani vývoj počasia pár dní pred náhradným termínom nenasvedčoval tomu, že by v teréne „mali vládnuť“ ideálne podmienky na stopovanie. Oteplenie a dažďové prehánky značne znížili množstvo snehovej pokrývky v územnej pôsobnosti S-CHKO Kysuce. Vzhľadom ku geografickej polohe územia, expozíciám a nadmorskej výške sa niektorí stopovači šeliem miestami ocitli v blatistom teréne a iní vo výdatnom množstve snehu. Každopádne aj blatistý terén je vhodný na pozorovanie aktivity zveri na základe stôp. Zo soboty na nedeľu napadol „obnovec“ - čerstvý sneh s lokálne rôznou vrstvou 3 -12 cm a v teréne sa objavili úplne čerstvé stopy zveri.

Výsledky

Medveď hnedý (*Ursus arctos*)

Niekoľkodňové oteplenie pred monitoringom prebudilo pár jedincov nepravého zimného spáča, medveďa. Celkovo bolo nájdených 7 stopových dráh medveďa. Všetky zaznamenané stopy sa nachádzali vo východnej časti CHKO Kysuce. V orografickom celku Kysucká vrchovina bola stopovaná vodiaca medvedica s dvomi minuloročnými mláďatami. V Kysuckých Beskydách boli stopované 3 samostatné jedince medveďa hnedého.

Celoročne prebiehajúci extenzívny monitoring veľkých šeliem v území pomocou fotopascí

Posledná stopová dráha staršieho dáta bola lokalizovaná na hraniciach pôsobnosti S-CHKO Kysuce a S-CHKO Horná Orava, už v orografickom celku Oravská Magura. V západnej časti CHKO Kysuce (Javorníky), bol naposledy zaznamenaný výskyt medveďa v novembri minulého roka na fotopasci.

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Počas februárového monitoringu bolo v mapovanom území zistených celkovo 10 čerstvých stopových dráh rysa ostrovida. V západnej časti územnej pôsobnosti S-CHKO Kysuce to bolo 5 stopových dráh a 5 stopových dráh vo východnej časti územia. V orografickom celku Javorníky boli sledované stopy rysov na 4 lokalitách. Stopy jedinca sa objavili v Moravsko-sliezskych Beskydoch a tiež v Kysuckej vrchovine. V Kysuckých Beskydoch boli odsledované 4 stopové dráhy rysa.

Z výsledkov extenzívneho fotomonitoringu pomocou fotopascí v roku 2022, bol vo východnej časti územnej pôsobnosti S-CHKO Kysuce (Kysucké Beskydy a Kysucká vrchovina) zaznamenaný pohyb 11 jedincov rysa ostrovida (6 dospelých jedincov a 5 mláďat) s presahom do Poľska a na Oravskú Maguru. V Kysuckých Beskydoch bola opätovne na fotopasci potvrdená „Lea“, avšak zatiaľ bez prírastku. Rysica „Lea“ pochádza z územnej pôsobnosti S-NP Malá Fatra https://www.youtube.com/watch?v=ty_kdrnQBJc&t=3s.

Pobytové znaky rysa ostrovida

V zimnej sezóne 2022/2023 sa v západnej časti orografického celku Javorníky pohybovali 3 jedince rysa ostrovida. Z toho boli dva samce a jedna samica. Vo východnej časti Javorníkov nebol zaznamenaný výskyt rysa. V roku 2022 už tretí rok za sebou nebola v Javorníkoch zaznamenaná reprodukcia a prírastky druhu.

V slovenskej časti Moravsko-sliezskych Beskyd sa sporadicky objavovali jedince rysa (jeden samec a dve samice, z toho jedna vodiaca matka s mláďatami), ktorých jadro výskytu je v CHKO Beskydy (ČR).

Vlk dravý (*Canis lupus*)

Vlk dravý sa v rámci legislatívnych zmien v roku 2021 stal celoročne chráneným druhom (vyhláška MŽP SR č. 170/2021 Z. z., platnosť od 01. 06. 2021). Monitoring populácie vlka, zistenie prezencie, abundancie a jeho disperzie, je náročný proces. Druh je známy svojou mobilitou a rýchlymi presunmi na veľké vzdialenosti. Pri sledovaní jeho populácie sa sústreďujeme na celoročný monitoring, vrátane obdobia výchovy mláďat.

V priebehu monitoringu bolo v sledovanom území zistených 26 stopových dráh vlka. V západnej časti Javorníkov bolo zistených celkovo 10 stopových dráh vlka dravého v zoskupeniach (1+2+5+2).

Pobytové znaky vlka dravého

Vo východnej časti Javorníkov boli počas monitoringu zaznamenané stopové dráhy 2 vlkov, ktorí sa v teréne pohybovali spolu. V pohorí Kysucké Beskydy boli lokalizované tri zoskupenia vlkov v počte 2+6+2 stopových dráh. V Kysuckej vrchovine boli zistené 4 stopové dráhy vlka v dvoch zoskupeniach po dvoch jedincoch.

Občasným výskytom veľkých šeliem je známe aj územie v pohraničnej časti obcí Skalité, Čierne a Svrčinovec. V priebehu monitoringu neboli na mapovaných transektoch v tomto území zaznamenané veľké šelmy. Práve hraničný hrebeň medzi Slovenskom, Poľskom a Českou republikou tvorí v distribúcii jedincov veľkých šeliem významné územie, ktoré je súčasťou biokoridoru nadregionálneho významu.

V sledovanej populácii boli počas roka 2022/2023 odpozorované 4 zranené, krívajúce jedince vlka. Vlk dravý žije život predátora s čím práve môžu súvisieť jeho zranenia. Treba však rátať aj s ľudským faktorom, ktorý má určite významný podiel na vzniku podobných zranení a nielen u vlka: pytliactvo a kolízie na dopravných komunikáciách.

- V súčasnosti v okrese Čadca, Polícia SR vyšetroje jedno podozrenie z pytliactva vlka dravého.
- Dňa 17. marca 2023 došlo v obci Stará Bystrica, v migračnom biokoridore zveri k dopravnej kolízii s vlčicou, ktorá bola následne ošetrená a dňa 19. marca za spolupráce veterinárneho lekára a Správy CHKO Kysuce vypustená späť do prírody <https://chkokysuce.sopsr.sk/3182-2/>

Podakovanie

Uvedené výsledky by nebolo možné dosiahnuť bez každoročnej účasti a príspevku dobrovoľníkov. Záverečné podakovanie preto patrí všetkým zúčastneným. V rámci 19. ročníka medzinárodného monitoringu veľkých šeliem opäť prispeli k doplneniu a aktualizácii

údajov o stave populácii veľkých šeliem v územnej pôsobnosti Správy CHKO Kysuce. Z realizačného tímu ľudí patrí vďaka za spoluprácu pri spracovaní výsledkov monitoringu nášmu dlhoročnému spolupracovníkovi, Mgr. Michalovi Bojdovi, Hnutí DUHA šelmy (ČR).

Mapa

